

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-800/25-5965/2

Podgorica, 24.03.2025. godine

Za: MINISTARSTVO ODBRANE, ul. Jovana Tomaševića 29, Podgorica

gospodinu, Draganu Krapoviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke

Veza: Vaš akt broj: 05031-800/25-1535/2 od 07.03.2025. godine

Poštovani gospodine Krapoviću,

Povodom *Predloga tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga tehničkog aranžmana i Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

U tekstu dostavljenog akta navodi se, da bi se potpisivanjem Tehničkog aranžmana uspostavio pravni osnov za realizaciju združene kombinovane obuke i vježbe „Valiant Strike 25“, kao i utvrđivanje odgovornosti strana i učesnika, bezbjednosti i povjerljivost, primjena, trajanje i prestanak važenja, a sve u cilju unaprijeđenja sposobnosti i spremnosti snaga Vojske Crne Gore.

U Izveštaju o analizi uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, navedeno je da je za implementaciju predmetnog Tehničkog aranžmana potrebno izdvajanje finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 20.302,73 € za 2025. godinu. Nadalje, navodi se da su sredstva planirana kod potrošačke jedinice Ministarstvo odbrane (organizacioni kod 40401), u okviru aktivnosti Vježbe (programski kod 13 029 004 002) u iznosu od 12.902,73€ i aktivnosti Obuke (programski kod 13 029 004 003) u iznosu od 7.400,00€, na izdacima 4318 i 4141. Takođe, obezbjeđivanje finansijskih sredstava je jednokratno, budući da će se obuke i vježbe realizovati do kraja 2025. godine.

Shodno navedenom, a na osnovu uvida u sredstva opredijeljena i raspoloživa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu Ministarstvu odbrane, Ministarstvo finansija sa aspekta državnog budžeta, nema primjedbi na Tehnički aranžman između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

TEHNIČKI ARANŽMAN

IZMEĐU

MINISTARSTVA ODBRANE CRNE GORE

I

MINISTARSTVA NACIONALNE ODBRANE RUMUNIJE

U POGLEDU IZVOĐENJA ZDRUŽENE KOMBINOVANE

OBUKE

NEKLASIFIKOVANO DOSTUPNO CRNOJ GORI I RUMUNIJI

Ministarstvo nacionalne odbrane Rumunije i Ministarstvo odbrane Crne Gore, u daljem tekstu „Učesnici“

UZIMAJUĆI U OBZIR da ovaj Tehnički aranžman (TA) ne stvara zakonski obavezujuća prava i obaveze koja trenutno ne postoje shodno bilo kojem međunarodnom sporazumu između Učesnika,

UZIMAJUĆI U OBZIR odredbe Sjevernoatlantskog ugovora, potpisanog u Vašingtonu 4. aprila 1949. godine,

Sporazuma između strana Sjevernoatlantskog ugovora o statusu njihovih snaga (NATO SOFA), potpisanog 19. juna 1951. godine,

Sporazuma između Ministarstva Nacionalne odbrane Rumunije i Ministarstva odbrane Crne Gore o saradnji u oblasti odbrane, potpisanog u Bukureštu 17. septembra 2008. godine i Podgorici 9. oktobra 2008. godine,

IMAJUĆI U VIDU potrebu za jedinstvenim procedurama koje se primjenjuju na snage Učesnika prilikom sprovođenja obuke,

U ŽELJI da se dogovore o detaljima obuke, logističkoj podršci, finansijskim i drugim odgovornostima i zahtjevima Učesnika,

POSVEĆENI jačanju veza prijateljstva i međusobnog razumijevanja između Učesnika, dogovorili su se o sljedećim odredbama:

ODJELJAK I
DEFINICIJE

BXP	Granični prelazi - ROU/MNE će obavijestiti osoblje zemlje domaćina, najmanje 15 dana prije dolaska
CS	Borbena podrška
CSS	Borbena logistička podrška
DZ	Drop zona
DA	Direktna akcija
JCET	Združena kombinovana obuka

NEKLASIFIKOVANO DOSTUPNO CRNOJ GORI I RUMUNIJI

Snage	Svo vojno osoblje i materijal, uključujući sve civilne komponente snaga za potrebe JCET-a. Termin takođe podrazumijeva i sve vazduhoplove, vozila, skladišta, opremu i municiju, zalihe, kao i sve resurse za potrebe transporta u vazdušnom prostoru, na kopnu i prilikom plovidbe, zajedno sa njihovim servisima za podršku, uključujući ugovarače u podršci snagama angažovanim za JCET
FP	Zaštita snaga
Zemlja domaćin (HN)	Rumunija i Crna Gora
Podrška zemlje domaćina (HNS)	Vojna i civilna pomoć koju HN pruža za potrebe JCET-a
MNE	Crna Gora
ODA	Operativni odred Alfa
PDSS	Izviđanje terena prije raspoređivanja
POE	Mjesto ulaska/izlaska sa teritorije
Snage domaćina (RF)	Pripadnici i personal ROU i MNE koji učestvuju u JCET-u
ROU	Rumunija
SOF	Snage za specijalne operacije
SOP	Standardne operativne procedure
SOR	Izjava o zahtjevu
SR	Specijalno izviđanje
Zemlja pošiljalac (SN)	Rumunija i Crna Gora
TA	Tehnički aranžman
TE	Događaj obuke: Događaj obuke je vojna aktivnost. Događaji će se odvijati u ROU i MNE
TTPs	Taktike, tehnike i procedure
Gostujuće jedinice (VU)	Vojni odred Zemlje pošiljaoca koji učestvuje na vježbama
PR	Odnosi s javnošću

ODJELJAK II OBLAST I CILJ

1. Cilj ovog Tehničkog aranžmana je da obezbijedi pravilno izvođenje i podršku za Združenu kombinovanu obuku (u daljem tekstu: JCET) i vježbe,

ODJELJAK III PRIMJENLJIVOST

1. Ovaj TA je primjenljiv na podršku koja se pruža Gostujućim jedinicama od strane Snaga domaćina koje učestvuju u JCET-u i vježbama, a koje će biti realizovane tokom 2025. godine na poligonima za vojnu obuku Rumunije i Crne Gore.
2. Gostujuće jedinice se sastoje od predstavnika ROU i MNE, a ukupan broj osoblja Gostujućih jedinica biće približno 20 ljudi.
3. Snage domaćina se sastoje od predstavnika ROU i MNE, a ukupan broj osoblja Snaga domaćina biće približno 100 ljudi.
4. Ovaj dokument i Aneks I (Plan obuke) uključuju uopštene karakteristike obuke, okvirne datume, preporučene ciljeve obuke, probne geografske lokacije i približne nivoe snaga.
5. Osim ako nije drugačije navedeno u ovom TA, odredbe za aranžmane Zemlje domaćina opisane ovdje će se primjenjivati od ulaska početnih komponenti Gostujućih jedinica i svih pratećih jedinica. Ova podrška će se nastaviti sve do odlaska poslednje komponente tih snaga sa teritorije Rumunije i Crne Gore.
6. Ulazak/odlazak snaga Zemlje pošiljaoca sa teritorije Zemlje domaćina će se vršiti korišćenjem BXP, na datume koji su zajednički dogovoreni tokom PDSS-a.

ODJELJAK IV PRETPOSTAVKE

1. Sredstva koja obezbijede civilni izvođači će biti predmet privatnih aranžmanima između Gostujućih jedinica i tih izvođača i neće biti uključeni u ovaj TA.

ODJELJAK V ODGOVORNOSTI

1. Zemlja domaćin je saglasna da pruži sljedeću podršku za potrebe JCET-a i vježbi:
 - a. Obezbijediti osoblju Gostujućih jedinica dozvolu za pristup objektima ROU i MNE u cilju podrške JCET;

- b. Obezbijediti dozvolu za korišćenje odabranih objekata i rejonu dogovorenih tokom PDSS, uključujući prostor za skladištenje municije i prostorije za oružje;
- c. Obezbijediti privremeni smještaj za osoblje Gostujućih jedinica tokom JCET aktivnosti;
- d. Obezbijediti uvezivanje sa lokalnim vlastima u oblastima gdje će se vježba održati;
- e. Pružiti pomoć u pregovorima o korišćenju imovine u privatnom vlasništvu i korišćenju imovine koja je u državnom vlasništvu, na zahtjev Zemlje pošiljaoca;
- f. Preduzimanje neophodnih radnji kako bi se olakšalo korišćenje aerodromskih objekata, BXP, puteva, rejonu i infrastrukture kako bi se obezbijedio dolazak/odlazak, prihvat, privremeno postavljanje i raspoređivanje/preraspoređivanje snaga Zemlje pošiljaoca;
- g. Koordinaciju i pribavljanje svih potrebnih odobrenja za korišćenje poligona za obuku i pristup vazduhoplovima ROU i MNE Vazduhoplovstva;
- h. Koordinirati, olakšati i obezbijediti logističku, pokretnu, transportnu, medicinsku, infrastrukturnu i uslužnu podršku koja se zahtijeva u okviru granica utvrđenih ovim TA i konačnim SOR, uzimajući u obzir stvarnu dostupnost;
- i. Obezbijediti smještaj i obroke;
- j. Obezbijediti neophodan nivo zaštite snaga, preduzeti sve sigurnosne mjere i omogućiti upoznavanje sa pravilima bezbjednosti na radu;
- k. Koordinirati aktiviranje Drop zona i poligona za bojno gađanje sa nadležnim organima;
- l. Osigurati odgovarajuću koordinaciju i upravljanje frekvencijama;
- m. Osigurati pravilno planiranje i izvođenje vazdušnih operacija i drugih aktivnosti obuke;

2. Zemlja pošiljalac je saglasna da pruži sljedeću podršku za potrebe JCET-a i vježbi:

- a. Dostaviti spisak lica koja učestvuju, kao i listu opreme najmanje 15 dana prije raspoređivanja;
- b. Obezbijediti neophodnu podršku, logistiku, resurse i sertifikovane stručnjake za operacije u vazduhu za svoje osoblje koje učestvuje na vježbi, osim podrške koju pruža Zemlja domaćin;
- c. Poštovati sve propise za korišćenje elektromagnetnog spektra;
- d. Pripremiti SOR-ove najmanje 15 dana prije raspoređivanja;
- e. Pokriti sve troškove za robu i usluge koje pruža Zemlja domaćin, u skladu sa SOR-ima, osim onih koje Zemlja domaćin pruža bez naknade;
- f. Pažljivo koristiti pozajmljene predmete i objekte koje je obezbijedila Zemlja domaćin i vratiti ih u istom stanju u kojem su dobijeni na upotrebu, osim ako njihovo stanje u trenutku vraćanja nije opravdano uobičajenom upotrebom;
- g. Vršiti koordinaciju svih kretanja opasnih materijala i eksploziva sa Zemljom domaćinom. U slučaju transporta, Zemlja pošiljalac će jasno definisati i dostaviti listu opasnih materija i eksploziva. Zemlja domaćin će nadgledati opremu sa nevedene na listi, kao i njen transport;

- h. Ponašati se u skladu sa regulativama i procedurama Zemlje domaćina u vezi sa očuvanjem životne sredine, zdravlja i bezbednosti u vezi sa skladištenjem, premještanjem ili odlaganjem štetnih i/ili opasnih materijala;
- i. Poštovati sve propise za korišćenje elektromagnetnog spektra;
- j. Osoblje Zemlje pošiljaoca će biti odgovorno za transport od Zemlje pošiljaoca do Zemlje domaćina i nazad;
- k. Pokriti sve troškove medicinske zaštite (koja nije hitna) i bilo kojeg medicinskog tretmana koji nije besplatno obezbijeđen od strane Zemlje domaćina.

ODJELJAK VI OBUKA

- 1. Opšti i specifični ciljevi JCET-a su sljedeći:
 - a. Obuka komandnih i kontrolnih struktura u procedurama operativnog planiranja NATO SOF-a;
 - b. Eksperimentisanje SOF obavještajnim konceptom i razvoj specifičnih Stalnih operativnih procedura - SOP;
 - c. Obuka elemenata borbene podrške - CS sa kopna, iz vazduha, a za učešće u misijama operativnog strateškog nivoa;
 - d. Obuka Gostujućih jedinica i drugih struktura koje učestvuju u SR i DA TTP;
 - e. Povećati interoperabilnost među strukturama Gostujućih jedinica i SOF-a;
 - f. Obučiti štabove na svim nivoima za planiranje, sprovođenje i praćenje specijalnih operacija;
 - g. Potvrditi predloženu strukturu komande i kontrole SOF-a;
 - h. Uvježbavati NATO i nacionalne procedure operativnog planiranja;
 - i. Podsticati sposobnost komandovanja i kontrole jedinica SOF, struktura borbene podrške – CS i službi borbene servisne podrške – CSS;
 - j. Potvrditi, praktikovati i ažurirati SOP tokom procesa planiranja i izvođenja specijalnih operacija, uključujući operacije u vazduhu, kako bi se identifikovala operativna ograničenja i ograničenja koja proizilaze sa borbenog polja;
 - k. Intenzivirati saradnju i interoperabilnost između SOF i struktura za podršku sa nacionalnim odbrambenim agencijama i savezničkim strukturama SOF;
 - l. Poboljšati poznavanje engleskog jezika kao operativnog jezika.

ODJELJAK VII FINANSIJSKI ARANŽMANI

- 1. Svaki Učesnik će izmiriti sve troškove koji će nastati za potrebe podrške sopstvenih članova koji učestvuju na vežbi, u skladu sa SOR-om.

2. U slučaju nesreća/incidenata, svi troškovi nastali prilikom povratka materijala nazad u Zemlju pošiljaoca biće odgovornost Zemlje pošiljaoca.

ODJELJAK VIII ULAZAK/IZLAZAK I CARINSKI POSTUPCI

1. Ulazak i izlazak osoblja Zemlje pošiljaoca biće obavljeni u skladu sa odredbama člana III. NATO SOFA.
2. Oprema za potrebe Zemlje pošiljaoca biće oslobođena plaćanja dažbina ili poreza prilikom njenog ulaska/iznošenjs sa teritorije Zemlje domaćina u skladu sa odredbama člana X i člana XI NATO SOFA.

ODJELJAK IX NADLEŽNOST

1. Aranžmani koji se tiču nadležnosti vezano za osoblje Zemlje pošiljaoca biće kako je navedeno u članu VII NATO SOFA.
2. Učesnici će blisko sarađivati u pogledu vršenja svojih krivičnih i disciplinskih nadležnosti u skladu sa NATO SOFA.

ODJELJAK X UNIFORMA I ORUŽJE

1. Nošenje uniforme i oružja biće u skladu sa članom V i članom VI NATO SOFA.

ODELJAK XI POTRAŽIVANJA

1. Potraživanja koja proizilaze iz vježbe ili su u vezi sa vježbom biće riješena u skladu sa članom VIII NATO SOFA.
2. U slučaju nesreće/incidenta koji je rezultirao štetom i/ili povredom, Zemlja pošiljalac je dužna da bez odlaganja obavijesti Snage domaćina. Zemlja pošiljalac će naknadno sarađivati u svim istragama koje mogu sprovesti nadležni organi Zemlje domaćina. Istraga nesreća će se sprovoditi u skladu sa zakonima Zemlje domaćina i važećim međunarodnim sporazumima.

ODJELJAK XII ZAŠTITA SNAGA

1. Snage domaćina će preduzeti mjere koje su neophodne za obezbjeđivanje adekvatne bezbjednosti i zaštite snaga Zemlje pošiljaoca na teritoriji Zemlje domaćina, u skladu sa NATO SOFA i nacionalnim zakonima Zemlje domaćina. Snage domaćina će obezbijediti sve neophodne zaštitne mjere.
2. Snage domaćina i Gostujuće jedinice će sarađivati i sprovoditi neophodne mjere predostrožnosti i mjere zaštite snaga.
3. Zemlja pošiljalac će koristiti objekte Zemlje domaćina u skladu sa procedurama koje su povezane sa vježbom.

ODJELJAK XIII ZAVRŠNE ODREDBE

1. Ovaj Tehnički aranžman će biti na snazi od dana zaključivanja aranžmana do 31. decembra 2025. godine i nastaviće da važi sve dok se ne riješe sva neriješena pitanja koja proizilaze iz njegove implementacije.
2. Svi sporovi u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovoga TA biće riješeni konsultacijama između Učesnika i neće biti upućeni bilo kojoj državi ili međunarodnom sudu ili trećoj strani na rješavanje.
3. Ovaj TA može biti izmijenjen uz pismenu obostranu saglasnost Učesnika. Sve izmjene treba da budu formalizovane u pisanom dokumentu i važiće od datuma poslednjeg potpisa.
4. Ovaj Tehnički aranžman je potpisan u dva originalna primjerka na engleskom jeziku, po jedan za svakog Učesnika.

NEKLASIFIKOVANO DOSTUPNO CRNOJ GORI I RUMUNIJI

Za Ministarstvo odbrane Crne Gore

Pozicija

Načelnik Odjeljenja za operacije (J-3)
pukovnik

Enes Murić

Potpis

Datum _____

Za Ministarstvo Nacionalne odbrane
Rumunije

Pozicija

Čin

Potpis

Datum _____

Aneks 1

PLAN OBUKE

- 2025-

1. Tokom februara - juna 2025. godine u trajanju od približno 14 dana, **JCET ROU MNE 25,1, u Rumuniji**,¹ biće angažovano približno 15 pripadnika iz ROU SOF COM i približno 15 pripadnika iz MNESOF-a.
 - 1.1. CILJEVI OBUKE:
 - a. Razviti tehnike, taktike i procedure u planiranju, izvođenju i procjeni specijalnih operacija kroz fokusirani trening ili vježbu;
 - b. Povećati nivo interoperabilnosti i taktičke kohezije između učesnika.
 - 1.2. FINANSIJSKI ASPEKTI: u skladu sa Odjeljkom VII TA;
 - 1.3. SPECIJALNA OPREMA KOJU ĆE GOSTUJUĆA JEDINICA RASPOREDITI NA TERITORIJI ZEMLJE DOMAĆINA:
 - a. Oružje, komunikacija i specijalna oprema koja će biti dogovorena tokom planskih konferencija/događaja.
 - 1.4. ODJEĆA TOKOM VJEŽBE: Maskirna uniforma (BDU) i civilna odjeća.
 - 1.5. MEDICINSKA PODRŠKA: medicinska podrška će biti pružena u najbližoj vojnoj/civilnoj medicinskoj ustanovi od mjesta povrede. Svo osoblje uključeno u obuku/vježbu će dobiti zdravstveno osiguranje od svojih nadležnih državnih organa.
 - 1.6. ULAZAK/IZLAZAK I CARINSKI POSTUPCI: u skladu sa Odjeljkom VII.
2. Od 31. marta - 11. aprila u trajanju od približno 14 dana, vježba **VALIANT STRIKE 25 (VAST 25) u Rumuniji**, biće približno 15 pripadnika ROU SOF COM-a i približno 15 pripadnika iz MNESOF-a.
 - 2.1. CILJEVI OBUKE:
 - a. Razviti tehnike, taktike i procedure u planiranju, izvođenju i procjeni specijalnih operacija kroz fokusirani trening ili vježbu;
 - b. Povećati nivo interoperabilnosti i taktičke kohezije između učesnika.
 - 2.2. FINANSIJSKI ASPEKTI: u skladu sa odjeljkom VII TA;
 - 2.3. SPECIJALNA OPREMA KOJU ĆE GOSTUJUĆA JEDINICA RASPOREDITI NA TERITORIJI NACIJE DOMAĆINA:
 - a. Oružje, komunikacija i specijalna oprema koja će biti dogovorena tokom planskih konferencija/događaja.
 - 2.4. ODJEĆA TOKOM VJEŽBE: Maskirna uniforma (BDU) i civilna odjeća.

¹ Sva obuka i vježbe koje se izvode u Rumuniji *održavaju se u sljedećim poligonima za obuku. Mangalia, Constanța, Târgu Mures, Buzău, Bacău, Vlădeni, Cincu, Babadag, Peceneaga, Topraisar. Bravul Dunărea Veche plovni putevi rijeke Dunav.

- 2.5 MEDICINSKA PODRŠKA: medicinska podrška će biti pružena u najbližoj vojnoj/civilnoj medicinskoj ustanovi od mjesta povrede. Svo osoblje uključeno u obuku/vježbu će dobiti zdravstveno osiguranje od svojih nadležnih državnih organa.
2. 6. ULAZAK/IZLAZAK I CARINSKI POSTUPCI: u skladu sa Odjeljkom VIII.
3. Tokom jula - 25. novembra u trajanju od približno 14 dana, JCET MNE ROU 25.2, u Crnoj Gori, Biće približno 15 učesnika iz ROU SOF COM i približno 15 pripadnika iz MNESOF.
- 3.1 . CILJEVI OBUKE:
- a. Razviti tehnike, taktike i procedure u planiranju, izvođenju i procjeni specijalnih operacija pod okriljem fokusiranog treninga ili vježbe;
 - b. Povećati nivo interoperabilnosti i taktičke kohezije između učesnika.
- 3.2. FINANSIJSKI ASPEKTI: u skladu sa odjeljkom VII TA;
- 3.3. SPECIJALNA OPREMA KOJU ĆE GOSTUJUĆA JEDINICA RASPOREDITI NA TERITORIJI ZEMLJE DOMAĆINA:
- a. Oružje, komunikacija i specijalna oprema koja će biti dogovorena tokom planiranja konferencija/aktivnosti.
- 3.4. ODJEĆA TOKOM VJEŽBE: Maskirna uniforma (BDU) i civilna odjeća.
- 3.5. MEDICINSKA PODRŠKA: medicinska podrška će biti pružena u najbližoj vojnoj/civilnoj medicinskoj ustanovi od mjesta povrede. Svo osoblje uključeno u obuku/vježbu će dobiti zdravstveno osiguranje od svojih nadležnih državnih organa.
- 3.6. ULAZAK/IZLAZAK I CARINSKI POSTUPCI: u skladu sa odjeljkom VIII.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

NAZIV PROPISA

Tehnički aranžman između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
 - Koji su uzroci problema?
 - Koje su posljedice problema?
 - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
 - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?
- Ovim Tehničkim aranžmanom pravno će se regulisati pitanje učešća pripadnika Vojske Crne Gore na združenoj kombinovanoj obuci koja će se, tokom 2025. godine, realizovati u saradnji sa pripadnicima Oružanih snaga Rumunije na teritoriji obje države. Takođe, Aranžmanom je predviđeno i učešće pripadnika VCG na vježbi „Valiant Strike 25“ koja će biti održana u Rumuniji sa ciljem unapređenja sposobnosti snaga za specijalne operacije. Predloženi akt definiše međusobne obaveze i odgovornosti učesnika i osoblja, kao i osnovne principe i aranžmane za logističku podršku tokom realizacije predmetne obuke i vježbe „Valiant Strike 25“.
 - Crna Gora daje aktivan doprinos u cilju unapređenja savezničkih sposobnosti za pružanje brzog i efikasnog odgovora u odnosu na bezbjednosne prijetnje koje mogu doći iz različitih strateških pravaca. Tehničkim aranžmanom predviđena je realizacija aktivnosti koje će omogućiti da se kroz zajedničko djelovanje ojača saradnja, kako na operativnom, tako i na taktičkom nivou, a kako bi snage dostigle nivo spremnosti neophodan za uspješno izvršavanje svih predviđenih zadataka. Takođe, na ovaj način će se unaprijediti interoperabilnost, odbrambene sposobnosti, koordinacija djelovanja, ali i povećati mobilnost snaga unutar NATO. Ovo je svakako još jedan pokazatelj pune posvećenosti naše zemlje jačanju kolektivne odbrane Alijanse.
 - Bez postojanja pravnog okvira kojim će se definisati neophodni administrativni, pravni, finansijski, logistički i zdravstveni aspekti neće biti moguće realizovati sve aktivnosti predviđene združenom kombinovanom obukom, kao ni angažovanje pripadnika VCG na vježbi „Valiant Strike 25“.
 - Nepotpisivanjem Tehničkog aranžmana pripadnici VCG ne bi mogli da uzmu učešće u navedenoj obuci i vježbi i na taj način dodatno doprinesu unapređenju spremnosti i interoperabilnosti sa savezničkim snagama.
 - U tekstu Tehničkog aranžmana sadržane su odredbe kojim se definišu međusobni odnosi, prava i obaveze potpisnika, pa je stoga njegovo potpisivanje neophodno kako bi pripadnici VCG i OS Rumunije mogli nesmetano da budu angažovani na teritoriji obje zemlje u cilju realizacije aktivnosti predviđenih združenom kombinovanom obukom. Takođe, potpisivanjem Tehničkog aranžmana biće omogućeno i učešće naših pripadnika na vježbi „Valiant Strike 25“.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
 - Navesti uskladenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.
- Cilj koji se postiže ovim propisom jeste uspostavljanje pravnog osnova za realizaciju združene kombinovane obuke i vježbe „Valiant Strike 25“. Njime se utvrđuju odgovornosti strana i učesnika, bezbjednost i povjerljivost, kao i primjena, trajanje i prestanak važenja.
 - Uzimajući u obzir važnost jačanja kolektivne odbrane, posebno u svjetlu nepredvidivih bezbjednosnih izazova, Crna Gora kao odgovorna saveznica posvećeno realizuje sve aktivnosti kako bi unaprijedila sposobnost i spremnost svojih snaga. U tom cilju, učešće pripadnika VCG u združenoj kombinovanoj obuci sa pripadnicima OS Rumunije, kao i njihovo angažovanje na vježbi „Valiant Strike 25“ će biti prilika i da se pošalje jasna poruka jedinstva i spremnosti savezničkih snaga da odgovore na sve eventualne prijetnje po evroatlantsku bezbjednost. Potpisivanjem ovog Tehničkog aranžmana, Crna Gora će, kao kredibilna saveznica, dati aktivan doprinos očuvanju stabilnosti i jačanju otpornosti Alijanse.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?
- U ovom slučaju „status quo“ opcija nije održiva, budući da na taj način ne bi bilo moguće realizovati združenu kombinovanu obuku, kao ni učešće pripadnika VCG na vježbi „Valiant Strike 25“ u Rumuniji. Crna Gora kao kredibilna saveznica mora kontinuirano sprovoditi aktivnosti u cilju unapređenja spremnosti i obučenosti svojih snaga kako bi bile sposobne da, rame uz rame sa ostalim saveznicama, uspješno realizuju zadatke prilikom angažovanja u NATO misijama i operacijama.

- Preferirana opcija - potpisivanje ovog Tehničkog aranžmana regulisalo bi prava i obaveze strana potpisnica u cilju nesmetane realizacije predmetne oblasti.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Ovaj Tehnički aranžman je preduslov za nesmetano učešće pripadnika Vojske Crne Gore u združenoj kombinovanoj obuci sa pripadnicima OS Rumunije, a koja će se realizovati na teritoriji obje zemlje. Takođe, predviđeno je i učešće naših pripadnika na vježbi „Valiant Strike 25“ koja će biti vođena od strane Komande za specijalne operacije OS Rumunije. Angažman na navedenim aktivnostima će doprinijeti unapređenju sposobnosti snaga za specijalne operacije pripadnika VCG za djelovanje u različitim domenima, jačanju borbene spremnosti, komande i kontrole, kao i operativnog planiranja. Takođe, na ovaj način pripadnici VCG će unaprijediti saradnju sa kolegama iz OS Rumunije, a realizacija navedenih aktivnosti će doprinijeti i povećanju interoperabilnosti sa savezničkim snagama.

- Tehnički aranžman između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Republike Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke, kao i učešća pripadnika VCG na vježbi „Valiant Strike 25“ ne izaziva troškove za građane i privredu. Ministarstvo odbrane je budžetom za 2025. godine predvidjelo troškove za realizaciju navedene aktivnosti.

- Cilj učešća pripadnika VCG na združenoj kombinovanoj obuci i vježbi „Valiant Strike 25“ je uvježbavanje taktika, tehnika i procedura jedinica za specijalne operacije kako bi bile sposobne i obučene za djelovanje u NATO misijama i operacijama zajedno sa ostalim savezničkim snagama. Imajući u vidu navedeno, pozitivne posljedice potpisivanja navedenog Tehničkog aranžmana opravdavaju troškove učešća na združenoj kombinovanoj obuci sa pripadnicima OS Rumunije, kao i na vježbi „Valiant Strike 25“.

- Potpisivanjem ovog Tehničkog aranžmana neće se stvoriti novi privredni subjekti na tržištu i tržišna konkurencija.

- Ovaj Tehnički aranžman neće izazvati administrativna opterećenja, odnosno biznis barijere.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Za implementaciju Tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva nacionalne odbrane Republike Rumunije u pogledu izvođenja združene kombinovane obuke, potrebno je izdvajanje sredstava iz budžeta Crne Gore. Budžetom Ministarstva odbrane za 2025. godinu obezbijeđena su sredstva u ukupnom iznosu od 20.302,73 eura za realizaciju vježbe „Valiant Strike 2025“ i združene kombinovane obuke JCET koje su predviđene ovim aranžmanom. Sredstva su planirana na programu 13 029 „Vojska Crne Gore“, potprogramu 13 029 004 Obuka i vježbe, aktivnost 13 029 004 002 „Vježbe“ u iznosu 12.902,73 eura (u okviru izdataka 4141 i 4318) i aktivnost 13 029 004 003 „Obuke“ u iznosu 7.400,00 eura (u okviru izdataka 4141 i 4318).

- Obezbjedjivanje finansijskih sredstava je jednokratno, budući da će se obuka i vježba realizovati do kraja 2025. godine.

- Realizacijom Tehničkog aranžmana ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

- Za realizaciju aktivnosti koje su predviđene Tehničkim aranžmanom obezbijeđena su sredstva u budžetu za 2025. godinu u ukupnom iznosu 20.302,73 eura.

- Potpisivanjem navedenog Tehničkog aranžmana nije predviđeno donošenje podzakonskih akata.

- Implementacijom Tehničkog aranžmana neće se ostvariti prihod za budžet Crne Gore.

- Obračun finansijskih sredstava izvršen je na osnovu Pravilnika o iznosu naknade licu u službi u Vojsci Crne Gore upućenom na usavršavanje, obuku ili vojnu vježbu (Službeni list CG, broj 070/20 i 041/22).

- Nijesu postojali problemi u obračunu finansijskih izdataka.

- Tehnički aranžman se tek upućuju na mišljenje Ministarstvu finansija.
- Eventualne primjedbe ili sugestije će se naknadno uključiti, po dobijanju mišljenja od strane Ministarstva finansija.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javno ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
- Nije korišćena eksterna ekspertiska podrška.
- S obzirom na to da za implementaciju Tehničkog aranžmana nije predviđeno donošenje podzakonskih akata, nisu konsultovane grupe zainteresovanih strana ni u jednoj fazi RIA procesa.
- Imajući u vidu da nisu konsultovane grupe zainteresovanih strana, nije bilo predloga i sugestija.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?
- Nema potencijalnih prepreka za realizaciju obaveza iz Tehničkog aranžmana.
- Sve potpisnice će voditi računa da se sve obaveze predviđene Tehničkim aranžmanom sprovode planiranom dinamikom.
- Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjavanje ciljeva odnose se na potpunu primjenu svih odredbi sadržanih u Tehničkom aranžmanu.
- Ministarstvo odbrane Crne Gore će biti nadležno za sprovođenje monitoringa i evaluaciju ovog Tehničkog aranžmana.

Datum i mjesto:

04.03.2025. godine, Podgorica

Dragan Krapović